

MARINA CARR

HEKUBA

Lucia Jašková

SLOVENSKÉ KOMORNÉ DIVADLO MARTIN UVÁDZA

MARINA CARR HEKUBA

PREKLAD A ÚPRAVA **LUKÁŠ BRUTOVSKÝ**

DRAMATURGIA **MIRO DACHO**

SCÉNA **PAVEL BORÁK**

KOSTÝMY **MARKÉTA SLÁDEČKOVÁ**

VIDEO **MATOUŠ ONDRA**

VÝTVARNÁ SPOLUPRÁCA

MICHAELA A JURAJ POLIAKOVCI

CHOREOGRAFIA **STANISLAVA VLČEKOVÁ**

RÉŽIA A HUDBA **LUKÁŠ BRUTOVSKÝ**

PREDSTAVENIE VEDIE **JANKA NOSÁLOVÁ**

TEXT SLEDUJE **IVANA MATUĽOVÁ**

PREMIÉRA 17. A 18. 2. 2023 V ŠTÚDIU SKD MARTIN

DRUHÁ PREMIÉRA DIVADELNEJ SEZÓNY 2022/2023.

584. PREMIÉRA SLOVENSKÉHO KOMORNÉHO DIVADLA MARTIN.

SCÉNU, STAVBU, OSVETLENIE, VIDEO, ZVUK, REKVIZITY, KOSTÝMY A MASKY POD VEDENÍM ANDREJA AGRICOLU, PETRA KLAUDÍNÝHO A MARIÁNA FRKÁŇA REALIZOVALI: MÁRIA BRACHŇÁKOVÁ, NINA MALKOVÁ, SOŇA MUŠÁKOVÁ, ANNA PAULOVIČOVÁ, TATIANA GOLDMANNOVÁ, JURAJ BOJNICKÝ, JAROSLAV DAUBNER, JAROSLAV FÁBRY, TOMÁŠ HAD, PAVOL JANSKÝ, MATEJ KRAMÁR, JÁN KURHAJEC, VLADIMÍR MIHALIK, MATEJ NERADIL, PETER PECKO A ZDENEK POLÁŠEK.

Z VEREJNÝCH ZDROJOV
PODPORIL FOND
NA PODPORU UMENIA

u. fond
na podporu
umenia

OSOBY

OBSADENIE

HEKUBA, TRÓJSKA KRÁĽOVNÁ, PRIAMOVA ŽENA
LUCIA JAŠKOVÁ

AGAMEMNÓN, ACHÁJSKY KRÁĽ
MAREK GEIŠBERG

KASSANDRA, HEKUBINA DCÉRA
ZUZANA ROHOŇOVÁ

POLYXENA, HEKUBINA DCÉRA
BARBORA PALČÍKOVÁ

POLYMÉSTOR, TRÁCKY KRÁĽ
TOMÁŠ MISCHURA

ODYSSEUS, ITACKÝ KRÁĽ
JÁN DOBRÍK

POLYDÓROS, HEKUBIN NAJMLADŠÍ SYN
MÁTEJ BABEJ

SLŪŽKA Z HEKUBINEJ DRUŽINY
NADEŽDA VLADAŘOVÁ

TISÍCKY ACHÁJSKYCH VOJAKOV

Matej Babej, Barbora Palčíková, Tomáš Mischura,
Marek Geišberg, Zuzana Rohoňová, Lucia Jašková,
Nadežda Vladařová, Ján Dobřík

William Shakespeare

HAMLET

II. 2.

Prvý herec: „A našiel ho mizerne biť sa s Grékmi. Starý meč ho neposlúcha, vypadne mu z ruku a leží na zemi. Tu Pyrrhos zlostne vyrazí na Priama, nezasiahne ho, švihnutie jeho meča však už stačí – bezvládný stavec padá. Akoby to pocítila – sa v ohni rúca Trója až po základy. A ten veľký tresk ohúri Pyrrhov sluch a jeho meč, čo takmer stal už bielu Priamovu hlavu – len visí vo vzduchu a z Pyrrha je zrazu iba namaľovaný tyran, čo nehybne a bez vôle stojí a nekoná.

No ako sa to stáva pred búrkou, keď stíchne nebo, zastaná aj mračná, onemie vietor, ba aj pod nebom je tíš smrti, a vtom pretne atmosféru údesný hrom – tak zmeravený Pyrrhos zas nájde silu na pomstu. Nezničiteľné zbrane, čo si ukul Mars, nedrvil tak Kyklop kladivom, ako ten Pyrrhov skrvený meč zasvišťal nad Priamom. Preč, kurva Štastena! Ó, rada bohov, odním jej konečne už všetku moc! Ó, vylámete jej spice z kola alebo zgúlajte ho z pohoria nebies až do horúcich pekiel!“

Polonius: Je to pridlhé.

Hamlet: Zostriháme to, keď pôjdete najbližšie k holičovi. – Len pokračuj! Jemu tak odrohovačku alebo prasačinku, inak zaspí. Pokračuj, blížime sa k Hekube.

Prvý herec: „No hľa – ach! – vylákaná kráľovná –

Hamlet: Vylákaná kráľovná?

Polonius: Vylákaná. Môže byť.

Prvý herec: – vybieha bosá, na hlave má zdrap namiesto diadému, rada by uhasila ten požiar slzami, okolo vyťahanych bokov má len handru pochytenú v panike! Kto by ju videl, ten by preklial osud jazykom vymáčaným v jede. Keby bohovia začuli len ten jej výkrik, keď Pyrrhos so zvrátenou rozkošou manžela rozrúbal jej pred očami, tak – hoci inak sú im ľahostajné starosti smrteľníkov – pri tom výkriku za mraky skrývali by plač a súcit zmocnil by sa tých bohov.“

Polonius: Pozrite sa, celkom zmenil farbu a tečú mu slzy. Prosim vás, stačilo.

Hamlet: Dobre. Ale ten zvyšok mi dopovieš, a čo najskôr. – Milý pane, poriadne sa postarajte o hercov, áno? Radšej dajte prednosť zlému epitafu po smrti, než zaživa zlej povesti u hercov!

Hamlet: Ja darebák! Ja biedny úbožiak!
Nie je to úžasné, že to ten herec len hral, tá vášeň sa mu len

prisnila, odovzdal sa jej však v duši
tak dokonale, až mu bledú tvár
skrivila hrôza, až sa rozplakal,
zlyhal mu hlas, a s tým, čo predstieral,
sa celkom stotožnil? A pre nič za nič!
Pre Hekubu!
Čo tú je po ňom a čo jeho po nej,
že pre ňu narieka? A čo by robil,
keby mal dôvod na skutočnú vášeň
ako ja?

MARINA CARR (* 1964)

„Pokúšala som sa predstaviť si kráľovnú tohto mocného mesta a aké to muselo byť – vidieť pred jeho bránami takýchto barbarov.“

Írská dramatička, ktorá vyrastala v kraji Offaly v oblasti nazývanej Midland. V roku 1987 absolvovala angličtinu a filozofiu na University College Dublin. Divadelnou autorkou sa stala na začiatku 90. rokov minulého storočia. Jej prvá hra vznikla v spolupráci s nezávislou divadelnou skupinou a volala sa *Hlboko v temnote*. Nasledovali texty ako *Jelení pád*, *Vec zvaná láska*, *Ullaloo*, ktoré v mnohom pripomínajú absurditu známu z diel Samuela Becketta. Zlom v jej tvorbe priniesla hra *Maja*. Mnohé príbehy Mariny Carr sú zasadené do rýdzo írskeho prostredia, v ktorom vyrastala. Striedajú sa v nich ale rôzne typy poetík aj foriem, jej hry často vznikajú v spolupráci s konkrétnymi divadlami. Je mimoriadne plodnou tvorkyňou a reprezentuje zvučný hlas súčasnej írskej drámy. Píše temné príbehy o ľudských tragédiách, zobrazuje vyhrotené životné situácie a negatívne postavy, často sa inšpiruje textami klasikov. To súvisí aj s jej vzťahom k antike a mýtom, ktoré majú hlboké korene v írskej kultúre. Okrem desiatok inscenácií, ktoré vznikli na írskych javiskách, sa jej hry uvádzajú prakticky po celom svete. Na Slovensku to doposiaľ bola len *Portia Coughlanová* v Divadle Andreja Bagara v Nitre v roku 2007 v réžii Michala Vajdičku. Zuza-

na Kanócz získala za stvárnenie hlavnej postavy ocenenie DOSKY za najlepší herecký výkon a Pavol Andraško za najlepšiu scénu.

HRDINKY

HEKUBA

Dcéra frýgického kráľa Dymanta. Bola vznešená a ušľachtilá. S manželom Priamom mala devätnásť synov. Najstarší z nich, Hektor, bol do svojej smrti hlavným veliteľom trójskych vojsk. Známy je aj Paris, ktorý uniesol spartskému kráľovi Menelaovi manželku Helenu, čo viedlo k vojne. Z dcér je najznámejšia veštkyňa Cassandra. Osud bol k Hekube krutejší, ako si zaslúžila. Prežila všetkých svojich synov, pred očami jej zabil manžel. Po skončení vojny si ju odviezol Odysseus ako vojnovú korisť, ale čoskoro zomrela. Podľa iných verzií mýtu zahynula vraj ako pes, na ktorého ju bohovia premenili za to, že nechala potupne zabiť tráckeho kráľa Polyméstora ako pomstu za smrť jej najmladšieho syna Polydóra. Postava Hekuby je z výtvarných pamiatok menej známa, objavuje sa však v literárnych odkazoch, ktoré sa zaoberajú trójskou vojnou. V dráme ju reprezentuje predovšetkým rovnomenná tragédia z pera starogréckeho Euripida.

KASSANDRA

Dcéra trójskeho kráľa Priama a jeho manželky Hekuby, slávna veštkyňa. Vynikala nielen vešteckým duchom, ale aj takou krásou, že sa do nej zaľúbil najkrajší zo všetkých bohov, Dion syn Apolón. Keď však odmietla jeho lásku, potrestal ju tým, že spôsobil, aby jej veštibám nikto ne-

veril. Stalo sa to pre Tróju osudné, lebo čo veštila, vždy sa splnilo: od predpovede, že jej brat Paris prinesie nešťastie mestu, až po varovanie, že „trójsky kôň“ bude znamenať pre mesto záhubu. Zo smrteľných mužov sa o ňu uchádzal lykijský hrdina Otryoneus. Odmenou za jej ruku slúbil kráľovi Priamovi, že vyzenie Achájcov pred Tróje. Padol však v súboji s krétskym kráľom Idomeneom, a Cassandra sa už potom nevydala. Po dobytí Tróje sa jej zmocnil achájsky bojovník Aias z Lokridy a zneuctil ju. Pri delení koristi pripadla potom hlavnému veliteľovi achájskeho vojska Agamemnónovi, ktorý si ju priviedol do Mykén i s dvojčatami Teledamom a Pelopom, ktoré mu medzitým porodila. Hneď prvý večer po vstupe na grécku pôdu stala sa aj s Agamemnónom a obidvoma synmi obeťou zákernej vraždy. Na uvítacej hostine ju dal zabiť Agamemnónov zradný bratanec Aigistos; podľa inej verzie ju zabila Agamemnónova manželka Klytaimnestra. Kassandrine osudy poznáme predovšetkým z Homérovej *Iliady a Odysey*, z prvého dielu Aischylovej trilógie *Oresteia* a z Euripidovej tragédie *Trójanky*. Pozoruhodnú báseň o nej zložil alexandrijský Lykofrón.

POLYXÉNA

Dcéra trójskeho kráľa Priama a jeho manželky Hekuby. Za trójskej vojny ju vraj rodičia slúbili za manželku najväčšiemu hrdinovi z achájskeho vojska Achillovi. Ako došlo k ich zoznámeniu, o tom je mnoho verzií. Podľa jednej ju Achilles poznal, keď striehol na jej brata Troila pri studni na trójskej pláni. Podľa druhej ju vzal kráľ Priamos so sebou k Achillovi, keď šiel vykúpiť mŕtvolu padlého syna Hektora. Podľa tretej ju videl Achilles na nejakej slávnosti a cez prostredníka sa vraj dohodol s hlavným veliteľom

Barbora Palčíková, Zuzana Rohoňová, Ján Dobřík,
Matej Babej, Lucia Jašková

trójskych vojsk Hektorom, že ak mu ju dajú za ženu, zradí Achájcov a prejde na stranu Trójanov. Achilles však vo vojne padol, a tak zo svadby zišlo. Keď potom Acháji dobyli Tróju, zjavil sa im pred návratom do vlasti jeho duch a žiadal, aby mu Polyxénu obetovali, ináč že nebudú mať priaznivý vietor. Proti tomu sa postavil hlavný veliteľ achájskeho vojska Agamemnón, ktorému pri rozdeľovaní zajatkyň Polyxéna pripadla. Vznikol z toho spor, v ktorom itacký kráľ Odysseus dosiahol splnenie Achillovho posmrtného želania. Polyxéna sa tomu nebránila; chcela radšej zomrieť ako slobodná žena, než žiť ako otrokyňa v cudzine. Sama tiež dobrovoľne vystúpila na obetný oltár, kde ju potom zabil Achillov syn Neoptolemos.

HRDINOVIA

AGAMEMNÓN

Mykénsky kráľ a hlavný veliteľ spojených achájskych vojsk v trójskej vojne. Bol hrdý a vznešený, mocný a v boji statočný, ale aj panovačný a sebecký, nerozhodný. Už krátko po prevzatí moci sa stal jedným z najmocnejších a najbohatších achájskych panovníkov. Keď uniesol Paris jeho švagrinú Helenu, poradil bratovi, aby sa vypravil so skúseným vyjednávačom, s itackým kráľom Odysseom, do Tróje a predniesol celú vec Paridovmu otcovi. Menelaos ho poslúchol, ale nič nedosiahol. Schyľovalo sa k vojne a v prístave v Aulide sa zhromaždilo 1186 lodí a stotisíc mužov, aby sa vypravili proti Tróji. Agamemnón bol rozhodnutý podstúpiť akúkoľvek obeť, tak musel o život pridať i vlastnú dcéru. Po nebezpečnej plavbe, plnej nepredvídaných prekážok, pristál nakoniec s loďstvom pri

Marek Geišberg

Barbora Palčíková

trójských brehoch. Na začiatku desiateho roku vypukla v achájskom vojsku dlho skrývaná nespokojnosť. Ako vieme, Achájski nakoniec Tróju dobyli. Pomohla im k tomu však iba vojnová lešť. Na návrh kráľa Odyssea postavili obrovského koňa, do ktorého sa ukryli najsmelší bojovníci. Ráno už len hromada trosiek a dymiaceho popola pripomínala miesto, kde stála slávna Trója. S loďami preťaženými nákladom zlata, striebra a otrokých vrátil sa do Mykén. Doma ho čakala manželka Klytaimnestra, nie však sama, ale s milencom Aigistom, mali už spoločný plán, ako sa Agamemnóna zbavia, zavraždili ho „sta býka pri žľabe“, ako hovorí Homér.

Keď v rokoch 1871 – 1873 nemecký archeológ H. Schliemann vykopal trosky Tróje, vybral sa aj do Mykén, aby pátral po hrobke kráľa Agamemnóna. Na ohradenej planine pri hradbách, asi v osemmetrovej hĺbke, našiel päť hrobov s pozostatkami pätnástich mŕtvych, doslova obložených zlatom a šperkami. Ich výstroj a zbrane sa zhodovali s Homérovými opismi. Na tvárach boli zlaté masky, ktoré zobrazovali ich podobu: mohol sa o tom presvedčiť, lebo pod jednou z týchto masiek našiel neporušenú, prirodzene mumifikovanú tvár mŕtveho mykénskeho vládcu. Neskorší výskum však ukázal, že ľudia, ktorých pozostatky vykopal, žili asi 200 – 300 rokov predtým, ako bola zničená Trója a ako mohol žiť kráľ Agamemnón.

POLYMÉSTOR

Kráľ tráckych Bistonov, manžel Priamovej dcéry Iliony. Keď vypukla trójska vojna, poslal k nemu kráľ Priamos svojho najmladšieho syna Polydóra, aby ho uchránil od vojnových útrap. Polyméstor ho prijal, no len čo sa dozvedel, že Trója padla, úkladne ho zavraždil, aby sa zmoc-

nil jeho majetku. Hekuba ho potom zahubila rovnako hanebnou smrťou, ako bol zločin, ktorého sa dopustil na bezbrannom dieťati. Zmienky o Polyméstorovi sa u Homéra nevyskytujú: Priamovho najmladšieho syna Polydóra zabil podľa *Iliady* Achilles na bojisku. Jeho postava je výtvorom neskorších autorov, podľa všetkého až Euripida (v tragédii *Hekuba*). O jeho hrobe v Trácii sa zmieňuje aj Vergílius v *Aeneide*. Na výtvarných pamiatkach z antiky ani z neskorších čias sa s ním nestretáme.

ODYSSEUS

Syn hrdinu Laerta a jeho manželky Antikleie, itacký kráľ. Je jedným z najznámejších a najslávnejších hrdinov gréckych mýtov. Jeho statočnosť, odvážnosť, vytrvalosť a najmä chytrosť spojená s prefíkanosťou vošli do prísloví, ktoré používame dodnes. Hlavnú zásluhu na jeho popularite má Homér, ktorý ho povýšil na titulného hrdinu svojej *Odysey*. Ako hrdina bez bázne, aj keď nie bez hany, ožíval potom v nesčíselných dielach gréckych, rímskych i novovekých umelcov. Kým u Grékov ho jeho ľudské chyby a slabosti zachránili, u Rimanov ho premenili na výslovne zápornú postavu. Bol jedným z hrdinov trójskej vojny, za dlhých desať rokov dokázal mnohé hrdinské činy. Bil sa vždy statočne a neváhal nasadiť život, aby zachránil druhov, ktorým hrozila smrť. Ešte väčšmi ako v bojových šikoch vynikol pri plnení osobitných úloh. Okrem iného podnikol aj neobyčajne odvážnu výpravu priamo do stredu nepriateľského mesta, ktorá mala rozhodujúci význam pre achájske víťazstvo. Aby ho Trójanania nepoznali, zohavil si tvár bičom a s Diomedom, ktorý predstieral žobráka s ohavnou chorobou, dostal sa až do hlavného chrámu na trójskom hrade. Odtiaľ odniesol posvätnú so-

Zuzana Rohoňová

chu bohyně Pallas Atény, ktorá mala podľa sľubu najvyššieho boha Dia chrániť Tróju pred dobytím. Nikto sa s ním nemohol rovnať, keď išlo o dôvtip pri riešení spletitých otázok a o obratnosť pri rokovaniach. Keď Trója už desať rokov odolávala všetkým achájskym útokom, napadlo Odysseovi, že možno by sa dal podplatiť niektorý oddiel trójskych spojencov, ktorý bojoval len za žold, aby sa vzbúril a otvoril Achájcom bránu. Pri ďalších úvahách mu zišlo na um, že ešte lepšie by bolo, keby sa do Tróje tajne dostal vybraný oddiel Achájcov. Po súhlase vojnovnej rady dal teda postaviť obrovského dreveného koňa, do ktorého sa potom ukryli najlepší bojovníci. Po dobytí Tróje vypukli medzi achájskymi kráľmi spory, obvyklé medzi spojencami, ktorí vyhrali vojnu. Ich lode, naložené korisťou zlata, striebra, bronzu, železa a najmä otrokýň, odplávali do vlasti rozdelené podľa znesvärených skupín. Len málo hrdinov malo to šťastie, že sa dostalo s mužstvom bez nehody až domov. Mnohí zahynuli bez slávy v morských búrkach a na pobrežných skalách, iní hneď po vstupe na rodnú zem, ďalším určil osud dlhé roky blúdiť po neznámych moriach a ďalekých krajoch. Nikto z achájskych hrdinov nemusel však vykonať takú dlhú púť a prekonať toľko veľkých útrap ako Odysseus. Po dlhých rokoch sa Odysseus na Itaku vrátil práve v najvyšší čas. Penelopa, v ktorej sa za dlhé roky jeho neprítomnosti utvrdila nedôvera k mužom, nechcela uveriť, že má pred sebou vlastného manžela. Keď ju požiadal o lôžko, prikázala slúžkam, aby mu ustlali kráľovskú posteľ vo veľkej sieni. „Kto by tú posteľ mohol zo spálne odnieť?“ spýtal sa prekvapene. „Veď má nohy z kmeňa olivy, ktorý som nechal v zemi, keď som okolo neho staval spáľňu. Čože tú olivu niekto podťal?“ Penelopa nato radostne zvolala: „Nehnevaj sa

môj milý manžel, že som sa ihneď nevrhla na tvoju hrud! Stále som bála, že ma podvedie dajaký cudzí chlap, vieš predsa, akí sú muži! Toto tajomstvo lôžka vieme však iba my dvaja, tým si presvedčil moje srdce.“ Odysseovi teda už nič nebránilo, aby sa ujal vlády vo svojom dome i v celom kráľovstve. A aby bolo všetko úplne v poriadku, najvyšší boh Zeus vyhladil z mysle všetkých túžbu po pomste za činy, ktorými Odysseus niekedy niekomu ublížil, a rozhodol takto: „Nech sa majú všetci vospolok radi, ako sa mali predtým, nech žijú v mieri a bohatstve hojnomo.“

POLYDÓROS

Časté grécke meno z mytológie i histórie. Najznámejší z jeho mýtických nositeľov bol tébsky kráľ, syn zakladateľa Téb Kadma a jeho manželky Harmónie. So svojou manželkou Nykteidou mal syna Labdaka, po ktorom sa niekedy nazýva tébsky kráľovský rod Labdakovci. Polydórovým vnukom bol neskorší tébsky kráľ Laios a pravnukom Oidipus. Z tébskych mýtov poznáme ešte Polydóra, ktorý bol synom hrdinu Hippomedóna a zúčastnil sa na tzv. vojne epigónov (potomkov vodcov neúspešnej výpravy „siedmich proti Tébam“), v ktorej Téby padli. Iný Polydóros bol najmladším synom trójskeho kráľa Priama a jeho vedľajšej manželky Laotoe, podľa Homéra ho zabil Achilles na bojisku. Podľa neskorších autorov, ktorí mu pripisujú za matku Priamovu manželku Hekubu, ho rodičia poslali na začiatku trójskej vojny do bezpečia k tráckemu kráľovi Polyméstorovi. Ten ho však po páde Tróje zabil, aby sa zmocnil jeho pokladov. Z histórie je pre nás azda najzaujímavejší Polydóros z Rodu, jeden z tvorcov slávneho súsošia *Laookón*: žil v 1. storočí pred n. l. a jeho spolupracovníci sa volali Atenodoros a Agesandros.

ANTICKÁ ČÍTANKA

Euripides: *Ifigénia v Aulide*

AGAMEMNÓN

Měl Théstios Lédu, Léda porodila tři dcery: Klytaiméstru, Foibu, Helenu. A o Helenu časem z celé Helady se z předních rodin ucházeli mladíci. Z nich každý hrozil, nezíská-li Helenu, že chystá krutou pomstu svému soupeři a odhodlán je svého soka zavraždit. Až Tyndaros nevěděl už kudy kam, jak vyžrát na ně beze ztrát? Pak rozhodl: Ať nápadníci pospolu se zařeknou, ať pod přísahou srazí svoje pravice a při zápalné oběti mu příslibí, že bez výjimky bránit budou každého, kdo Helenu by získal někdy za ženu. A kdyby měl ji kdokoli mu odloudit, pak jeho město, řecké nebo barbarské, že napadnou a srovnají je se zemí. Když Tyndareos tuto smlouvu uzavřel a vychytrale zavázal je přísahou, tu na Heleně nechal, ať si vyvolí za muže toho, kdo ji láskou přemohl. A naneštěstí Meneláos byl ten muž. Když z Frýgie pak Paris přišel do Sparty, ten soudce bohů, jak se v Argu vypráví, měl roucho zlatem protkané a ozdoben byl barbarskými šperky: Spatřil Helenu a ona jeho – oba láskou vzplanuli.

Jen Meneláos pak se vzdálil z domova,
hned Paris unesl ji na své pastviny.
A Meneláos běsnil, dovolával se
té smlouvy, u vladaře kdysi stvrzené,
že za ten zločin Řecko dluží odvetu.
Helada potom povolala do zbraně
své vojsko – přišlo do aulidské zátoky.
Těch mužů, koní, lodí plných výzbroje!
A válečnému tažení mám velet já,
to kvůli mému bratru, Meneláovi –
proč neujal se toho někdo vhodnější?
Když v Aulidě se shromáždila armáda,
tak nevál vítr, uvázli jsme v zátoce –
až věstec Kalchás vznesl tento rozsudek:
Že musíme mou dceru Ifigenii
dát v oběť Artemidě, zdejší bohyni,
pak vyplujeme, zmocníme se Íllia –
když neobětujeme, maříme tu čas.
Hned potom přikázal jsem Talthybiovi,
ať jde a křičí: Všecka vojska rozpouštím!
Své dítě zabít, toho neodvážím se!
Jenomže bratr Meneláos ponoukal
mne k tomu zvěrstvu – přemluvil mne nakonec.
Napsal jsem ženě, ať mou dceru vypraví
sem do Aulidy, kde chci za Achillea
ji provdat: Psal jsem, z jaké vzešel rodiny
i to, že nepodstoupí s námi tažení,
když z mého domu nedostane nevěstu.
Celý ten sňatek byl jen pouhý výmysl –
svou ženu chtěl jsem přesvědčit a oklamat.
Jaká je pravda, víme z Achajů jen my,
můj bratr, věstec Kalchás a Odysseus.

Pak chtěl jsem napravit tu zvrácenost, tu lež,
a psal jsem ženě – tys mne přitom přistihl,
jak to, co napsal jsem, hned ničím, píšu zas,
co nyní ukryto je v těchto destičkách.

(...)

Jak jsem předtím, Klytaiméstro, ti psal,
píšu nyní: Mou dceru neposílám
sem k euboiské zátocce, do Aulidy,
kterou moře vlnami neomývá.
Neboť nepřišel dosud příhodný čas,
až jindy naše dcera se vdá.

Jenom jménem mi posloužil Achilleus.
Sám neví, že celý ten sňatek mi byl
jenom záminkou, výmyslem – netuší nic,
že mou dceru by někdy obejmout měl
svými lokty v svém lůžku jako svou choť.

Já nešťastník! Ano, jak slepý jsem byl!

Není člověka, který by blažený byl
a šťastně se dožil konce svých let.
Kdo se narodil, každý zakusí strast.

Euripides: Trójanky

ATHÉNA

Je člověk bloud, jenž města z kořen vyvrací,
v poušť mění chrámy a těž hrobky, svatyně
to zemřelých, a posléz zahyne i sám.

ANDROMACHÉ

(...)

Ó Řekové, vy strůjci muk těch barbarských,
proč chcete zabít chlapce zcela bez viny?!

– Ty, Heleno, ty nejsi dcera Diova,
ba jistě mnoho otců tebe zplodilo:
bůh kletby, ďábel sám, pak zloduch závisti,
bůh vraždy, smrti, zlobůh všechněch lidských běd.

Já nepřipouštím, že tě mohl zplodit Zeus,
ty zhoubo spousty Řeků, spousty cizinců!
Kéz zhyneš, neboť kouzlem očí překrásných
jsi slavné trojské nivy hříšně zničila!

Jej vedťe, neste, shodťe, když se shodit má,
a sněžte dětské maso! Bozi hubí nás
a nemohla bych dítě smrti uchránit.

A potom zahalte mne, ženu nešťastnou,
a hodťe na loď! Ke krásné to svatbě jdu,
když musela jsem vlastní dítě zahubit!

Seneca: Trójanky

HELENA

Velký žiaľ má vždy pravdu a vie ohluchnúť
k pravde tých druhých, znenávidí niekedy
aj smútok blízkych. Obhájam sa pred tebou,
sudkyňa nevraživá. Trpela som viac.
Andromacha, ty oplakávaš Hektora,
Hekaba Priama – ja musím skrývať svoj
žiaľ za Paridom. Otrockého jarma sa
desíte? Ja som – odkedy ma uniesli –
v jarme už desať rokov. Tróju zničili

aj s bohmi? Zlé je stratiť vlast, no horšie zlo,
čo hrozí mne. Váš bôľ je spoločný, kým mňa
aj víťazi, aj porazení zhanobia.

Trpíte ste v neistote, komu určí vás
žreb za otrokyne? Mňa si môj pán vzal hneď,
bez žrebovania. Voju a pád Tróje som
zavinila len ja? Viem, že sú zo Sparty
tie lode, ktoré priniesli smrť do Tróje.
Mňa uniesla však loď, čo prišla z Frýgie,
Venuša obdarovala mnou Parida.
Som korisť. Súdiť – ak raz mám byť súdená –
sám rozhnevaný Menelaos bude ma.
Ovládni, Andromacha, aspoň na chvíľu
svoj veľký žiaľ! Vedťe už do plaču aj mne.

CHÓR TRÓJANIEK

Sladký plač – keď stretnú sa viacerí v plači.
Plače celý národ – plač je ešte sladší.
Utrpenia ľahšie znášajú sa,
čo spoločne všetci znášať musia.
Koho drví žiaľ, je rád, keď zistí,
že aj iných drví taký istý.
Aj trest spolu ľahšie znášať vieme,
lebo osud spoločný je bremä,
s ktorým sa zmierujeme.
Nikto nie je biedny, keď sme biedni všetci.
Preč od šťastných ľudí a od vzácnych vecí!
Zbohatíci, šťastný, kto má pokoj s vami,
s vaším zlatom, stádami aj pozemkami!
Kde nikomu nemá nik čo závidieť,
tam vystrie sa driek, tam biedu nevidieť.
Všetko sa dá vydržať, aj keď nás osud kvári,

Zuzana Rohoňová, Barbora Palčíková, Lucia Jašková,
Nadežda Vladařová

keď blahobyt nežiari z tých okolitých tvárí.
Kto sám trpí na mori, sám znáša búrku dravú,
a po búrke sám len, nahý, vpláva do prístavu,
ten bedáka, smutne zvesí hlavu.
No kto vidí, že aj tisíc vrakov iných lodí
zároveň s tým jeho vrakom búrka na breh hodí,
povie si len: „Nuž, takto to chodí.“
Takto všetkých rozkrúca nás osud v tanci –
keď si zmyslí Korus, sú z nás stroskotanci.

Euripides: *Helena*

HELENA

Ach Trójo nešťastná!
Ten neblahý čin ťe zahubil,
strastí zkusilas!
A krása má, ten Afroditín dar,
proudy krve stála, proudy slz,
k nářku nový nářek,
slzy na slzy, bolesť na bolesť.
Matky ztratily ve válce své syny,
dívky vlasy stříhaly si
pro své bratry zabitě
u proudu fryžského Skamandru.
Zněl nářek, nářek po Řecku,
a žalné úpění,
ruce do hlavy bily,
tváře s heboučkou pletí
drásaly nehty
a do ruda barvily krví.
Kallistó, ty šťastná

Nadežda Vladařová

kdys arkadská dívka,
vstoupivší v Diovo lože
čtveřicí chodících údů,
oč více nežli mně ti osud uštědřil!
Změněna ve zvíře s velmi hustou srstí,
byla jsi zbavena úzkosti a žalu.
A také ty, dcero Meropova, kterou kdysi
vyhnala Artemis z družiny své
jak jelena se zlatými parohy,
ale má krása zničila trojský královský hrad
a nešťastné Řeky.

Euripides: *Hekaba*

POLYDÓRŮV STÍN

Já jsem byl nejmladší ze synů Priama,
a proto poslal mě. Nemoh jsem nosit zbroj,
nemoh jsem ovládat mladičkou paží meč.
A dokud vzpřímeny stály zdi Ília
a hradby dokola chránily trójskou zem,
dokud můj bratr Hektór v boji vítězil,
já dobře jsem si žil a jako haluz rost
v Thrákii u krále, otcova přítele.
Však běda, běda mi! Když padlo Ílion,
můj bratr zahynul, byl zbořen otcův dům
a otec zavražděn při božském oltáři
byl synem Achilla, tak lačným po krvi,
on, lačný po zlatě, mě zabil – otcův druh,
a potom hodil mě do rozbouřených vln.
Já zemřel, Polyméstora zlato uchvátil.

Zuzana Rohoňová, Barbora Palčíková, Matej Babej

Nákupy u nás

**VŽDY JE DŮVOD
NA RADOST**

f Galéria Martin @ Martin Galéria

**GALÉRIA
MARTIN**

WWW.GALERIAMARTIN.SK

Partner inscenácie

NADÁCIA
T A T R A B A N K Y

Partneri inscenácie

HEREČKY A HERCOV SKD MARTIN
V INSCENÁCIÁCH SEZÓNY OBÚVA

ECCO[®]

www.ecco.com

VANKO + LECHAN

= VL

UŽ
OD ROKU
1997

vlmedia
REKLAMA A PROPAGÁCIA

www.vlmedia.sk

VINOTÉKA & BAR
Sommelier

www.sml.sk | 0903 999 329 | Martin - L'adoveň

HOTEL
TURIEC

UŽ SI VIDEL NAŠU NOVÚ PONUKU JEDÁĽ?

PRÍĎ SA NA TO POZRIEŤ

A VYBER SI TO SVOJE

HEKUBA

infinity

nekonečne veľa možností

www.infinityreklama.sk

MERCEDES-EQ

PRE NOVÉ ROZMERY. NOVÁ, PLNE ELEKTRICKÁ EQB

Spoznajte EQB v novej dimenzii až so siedmimi
voliteľnými sedadlami pre celú rodinu.

Motorr
MARTIN

MESSINX

Podľa WLTP: EQB 350 4MATIC: spotreba elektriny v kWh/100 km (kombinovaná): 19,4 – 18,1; emisie CO₂ v g/km (kombinované): 0. ¹⁹⁾
¹⁸⁾Vážený priemer

Motorr Martin, Francúzskych partizánov 5831, 036 08 Martin, +421 43 42 45 551, info.martin@motorr.sk

Divadlo podporili

Hlavný mediálny partner

RÁDIO EXPRES

Mediálni partneri

TURČIANSKE NOVINY

TURIEC ONLINE

bulletin k inscenácii **Hekuba**
zostavil: Miro Dacho
foto zo skúšky: Braňo Konečný
vizuál: Dalibor Palenčík
layout: Ivan Bílý
tlač: P+M Turany, s. r. o.
cena: 2 €

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
Tel.: 043/422 40 98
www.skdmartin.sk
riaditeľ: Tibor Kubička
umelecký šéf: Lukáš Brutóvský

Zriaďovateľom Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

